

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrap-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 21. август 2013. године

Предмети бр. 97/09, 332/09, 335/09 и 345/09

Љиљана МИЛЕНКОВИЋ, Марица СТОЈАНОВИЋ, Далибор МИЛЕНКОВИЋ и
Љубиша МИЛЕНКОВИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 21. августа 2013. године,
уз присуство следећих чланова:

г. Марека НОВИЦКОГ, председавајућег
гђе Кристин ЧИНКИН
гђе Франсоаз ТУЛКЕНС

Уз помоћ

г. Данијела ТРАПА, заменика извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменути жалбу, уложу сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр.
2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, обављеног такође и електронским путем, у складу са правилом 13 § 2 свог
Пословника, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба гђе Љиљане Миленковић (предмет бр. 97/09) уложена је 8. априла 2009. и уписана 30. априла 2009. године. Жалбе гђе Марице Стојановић (предмет бр. 332/09), г. Далибора Миленковића (предмет бр. 335/09) и г. Љубише Миленковића (предмет бр. 345/09) уложене су 13. априла 2009. и уписане 4. децембра 2009. године.

2. Дана 9. децембра 2009. године, Саветодавна Комисија за људска права затражила је додатне информације од жалиоца у вези са предметом бр. 97/09. Жалилац је доставила свој одговор 5. јануара 2010. године.
3. Дана 29. априла 2010. године, Комисија је проследила предмет бр. 97/09 Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС) ¹ како би добила примедбе УНМИК-а на прихватљивост и меритум предмета.
4. Дана 3. јуна 2010. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
5. Дана 9. септембра 2010. године, Комисија је одлучила да споји предмете бр. 97/09, 332/09, 335/09 и 345/09 сходно правилу 20 Пословника Комисије.
6. Дана 2. новембра 2010. године, Комисија је поново проследила предмет бр. 97/09 и проследила предмете бр. 332/09, 335/09 и 345/09 СПГС-у како би добила коментаре УНМИК-а на прихватљивост предмета у светлу одлуке да споји предмете.
7. Дана 25. фебруара 2011. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
8. Дана 13. априла 2011. године, Комисија је прогласила предмет прихватљивим.
9. Дана 18. априла 2011. године, Комисија је проследила своју одлуку СПГС-у и затражила УНМИК-ове примедбе на меритум жалби заједно са свим списима који се односе на кривичну истрагу.
10. Дана 13. маја 2011. године, СПГС је доставио УНМИК-ове примедбе на меритум предмета заједно са релевантном документацијом.
11. Дана 2. августа 2013. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се достављање списа у вези са предметом може сматрати коначним.
12. Дана 5. августа 2013. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

¹ Списак скраћеница и акронима коришћених у тексту налази се у приложеном Прилогу.

² Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „Како је виђено и испричано”, 1. том (октобар 1998 – јун 1999.) и 2. том (14. јун – 31. октобар 1999.); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001.); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестаници не-Албанаца на Косову“ (2001.); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovomemorybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002-2004; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010.); подаци које је издао Високи комесар Уједињених нација за избеглице (доступни на адреси www.unhchr.org) и Међународни комитет Црвеног крста (доступни на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

13. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова након успостављања Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
14. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северно-атлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (КФОР), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у коме су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.
15. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу да се безбедно врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди и штити људска права“ на Косову, у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.
16. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли, или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага, вратила се на Косово.
17. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.
18. Иако постоји спор око бројки, процењује се да се догодило више од 15.000 смрти или нестанака током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница

нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се, од октобра 2012. године, 1766 лица и даље води као нестало код Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК).

19. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже постављање 4718 чланова међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну одговорност за спровођење закона и да ради на развоју косовске полицијске службе. До септембра 1999. године, приближно 1100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.
20. Распоређивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према годишњем извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.
21. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи правосудни систем састојао се од 24 међународних и 341 домаћег судије и тужиоца. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999) констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у то време „добро функционише“ и да је „одржив“.
22. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), била је одговорна за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и предавања посмртних остатака. Од јуна 2002. године, новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврђује кретање несталих лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их породици нестале особе. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.

23. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.
24. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали МоР о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на радње које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали УНМИК-ово Одељење правде и полиција УНМИК-а предати су ЕУЛЕКС-у.

Б. Околности везане за отмицу и нестанак г. Момира Миленковића

25. Први жалилац (предмет бр. 97/09) супруга је г. Момира Миленковића. Други жалилац (предмет бр. 332/09) кћерка је г. Момира Миленковића. Трећи и четврти жалилац (предмети бр. 335/09 и 345/09) синови су г. Момира Миленковића.
26. Према наводу првог жалиоца, дана 28. јуна 1999. године г. Момир Миленковић је отишао у село Плањане у општини Призрен да види пријатеља Ф. Након што је преноћио у кући Ф, отишли су заједно у породичну кућу г. Момира Миленковића у Призрену 29. јуна 1999. године. Сви жалиоци тврде да су комшије пријавиле да су биле очевици када су непознате особе са ознакама ОВК на тракама за главу истерале г. Момира Миленковића и Ф. из куће, увукле их у аутомобил са неидентификованим регистарским таблицама и одвезле се са њима. Г. Момир Миленковић до данас није пронађен.
27. Први жалилац подсећа да је пријавила отмицу и нестанак УНМИК-овој полицији у Штрпцу око 3. јула 1999. године и том приликом је предала фотографије г. Момира Миленковића. Она такође тврди да је, сваки пут када би се особље УНМИК-ове полиције променило, пријавила отмицу и нестанак новом особљу. Она такође наводи да је пријавила отмицу и нестанак МКЦК-у.
28. Дана 6. марта 2000. године, МКЦК је отворио захтев за проналажење г. Момира Миленковића, који је још увек отворен. Његово име се такође налази у бази података на мрежи коју води КНЛСМ³.
29. У току 2006. или 2007. године, први жалилац је обавештена од стране супруге лица Ф. да је Ф. пронађен мртав и да је сахрањен у селу Плањане.

³ База података је доступна на адреси: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details_popup&l=en (прегледано 21. августа 2013.).

В. Истрага

30. У вези са овим предметом, Комисија је од УНМИК-а добила истражне документе који су се претходно налазили код УНМИК-овог КНЈСМ-а и полиције УНМИК-а (ЈНЛ и ЈИРЗ).
31. У вези са достављањем података садржаних у списима, Комисија подсећа да је УНМИК ставио истражне списе на располагање Комисији ради разматрања уз обавезу чувања поверљивости података. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако њена процена овог предмета проистиче из детаљног разматрања доступне документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен преглед релевантних истражних корака које су предузели истражни органи.
32. У истражним списима се наводи да је датума који није назначен ЈНЛ попунио анте-мортем образац за идентификацију жртве по питању г. Момира Миленковића.
33. Истражни списи садрже анте-мортем извештај, датиран на 1. децембар 2004. године. У извештају се даје преглед догађаја везаних за отмицу и нестанак г. Момира Миленковића и наводи се да је полиција УНМИК-а предузела одређену прелиминарну истрагу. Конкретно, у извештају се наводи да је полиција УНМИК-а „покушала да контактира блиског сродника несталог лица. Након више покушаја, аутор извештаја успео је да обави разговор са снахом НЛ-а“. У извештају се затим наводе догађаји онако како их је испричала снаха. У закључку анте-мортем извештаја истиче се масним словима да „предмет захтева додатну истрагу“.
34. Истражни спис садржи извештај о прегледу анализе случаја, датиран на 5. септембар 2008. године, у коме је овај предмет сврстан као предмет ниског приоритета уз закључак да је предмет још увек на чекању.
35. У предметним списима није наведена никаква даља истражна активност.

II ЖАЛБА

36. Жалиоци се жале на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи отмицу и нестанак г. Момира Миленковића. У том погледу, Комисија сматра да се жалиоци позивају на кршење процедуралног проширења члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).
37. Жалиоци се такође жале на душевну бол и патњу наводно проузроковане овом ситуацијом. У том погледу, Комисија сматра да се жалиоци ослањају на члан 3 ЕКЉП.

III. ПРАВО

A. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

1. Опсег разматрања Комисије

38. Пре него што започне разматрање меритума жалбе, Комисија би желела да разјасни домен свог испитивања.
39. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног проширења) и члана 3 ЕКЉП, Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе пред њом значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу суштинских обавеза сходно члану 2 ЕКЉП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при процени процедуралних позитивних обавеза међудржавне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.
40. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима који се тичу људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСГПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и осталог окрутног, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања, Конвенцији о правима детета.
41. Комисија такође примећује да, према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „треба да проучи жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више није спроводио извршну власт над косовским судским системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност за било какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. У погледу тога што се жалиоци жале на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.
42. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусти који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 40). У

конкретним случајевима убистава и нестанака под околностима опасним по живот, није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убистава и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЉП.

43. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над „жалбама које се односе на наводна кршења људских права до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји проузрокују континуирану ситуацију, Комисија има надлежност да разматра жалбе које се односе на ту ситуацију (видети предмет Европског суда за људска права (ЕСЉП), Велико веће [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, §§ 147-149; ЕСЉП, *Кипар против Турске* [ВВ], бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 136, ЕКЉП 2001-IV).

а. Поднесци страна

44. Жалиоци се жале, у суштини, на повреду права која се односи на недостатак адекватне кривичне истраге у вези са отмицом и нестанком г. Момира Миленковића. Жалиоци такође наводе да нису били обавештени о томе да ли је истрага спроведена и какав је био исход.
45. У својим коментарима на ступњу прихватљивости, датираним на 3. јун 2010. године, СПГС је навео одређени број питања која треба размотрити у вези са меритумом предмета. Прво, да облик и степен истраге неопходни за постизање сврхе члана 2 ЕКЉП зависе од околности везаних за конкретан случај. У том погледу, СПГС подсећа на пресуду од 18. маја 2000. године коју је донео Европски суд за људска права по предмету *Великова против Бугарске*, у којој је, у ставу 80, наведено следеће:

„ [...] природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависи од околности конкретног случаја. Случај се мора проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи. Није могуће свести разноликост могућих истражних радњи на једноставан списак истражних поступака или друге поједностављене критеријуме.“

46. СПГС је мишљења да се, без обзира на УНМИК-ову одговорност за полицијска питања, морају такође узети у обзир и „посебне околности“ које су утицале на могућност УНМИК-а да истражује кривична дела, посебно у почетној фази његове мисије.
47. Поготово треба узети у обзир да се, у првобитној фази своје мисије, УНМИК није могао ослонити на функционисање полицијског апарата или на стручно особље способно да истражује почињене злочине. СПГС наводи да су међународне полицијске снаге УНМИК-а веома споро распоређиване. До средине септембра 1999. године, УНМИК је на терену имао приближно 1.300 међународних полицијских службеника, док је права полицијска структура, укључујући систем јединица за кривичну истрагу

широм Косова успостављена тек у наредним месецима. У међувремену је полиција морала да обавља више задатака, од истраге злочина, преко одржавања реда и мира до послова саобраћајне полиције и остале задатке.

48. СПГС наводи да, при процени ефикасности истраге по овом предмету, треба узети у обзир још једну околност, а то је чињеница да се отмица и нестанак г. Момира Миленковића догодила у тренутку када је стопа криминала на Косову била „највиша“, односно јуна 1999. године, након бомбардовања од стране НАТО-а. Према наводима СПГС-а, УНМИК је током 1999. и 2000. године примио стотине пријава о нестанцима и убиствима косовских Срба, које је било посебно тешко истражити због ограничених средстава, као и недостатка трагова, као што је случај и у овом предмету.
49. Пошто УН нема своје сопствене сталне полицијске снаге те мора да се ослања на снаге додељене од стране држава чланица УН-а, УНМИК није имао контролу над регрутацијом међународних полицајаца, који често нису имали довољно искуства у истраживању злочина са међуетничким аспектом у пост конфликтном контексту. Слично томе, ротација полицијских службеника, који су били ангажовани само на периоде од шест месеци до годину или две, омела је континуитет истраге.
50. Поред тога, СПГС је мишљења да је полиција УНМИК-а спровела ефикасну истрагу у вези са отмицом и нестанком г. Момира Миленковића. Међутим, чињеница да су „околности везане за наводну отмицу г. Момира Миленковића и даље веома нејасне, отежала је полицији УНМИК-а истрагу овог конкретног случаја“. Заиста, СПГС закључује да „жалилац [гђа Љиљана Миленковић] није могла да достави никакве материјалне информације у погледу нестанка свог супруга, укључујући могуће узроке, могуће починиоце или сведоке наводне отмице“. СПГС закључује да се „у случајевима где истражитељима полиције УНМИК-а нису доступни трагови о конкретним околностима отмице и починиоцима... такви предмети често сматрају предметима ниског приоритета и поново се отварају након што полицији УНМИК-а буду доступне додатне информације“. СПГС тврди да су овај приступ диктирали „различити оперативни избори у погледу приоритета и ограничених полицијских ресурса“.
51. У својим коментарима на ступњу меритума, СПГС нема ниједну додатну примедбу по питању овог предмета.

б. Процена Комисије

52. Комисија сматра да се жалиоци позивају на повреду процедуралне обавезе која проистиче из права на живот, загарантованог чланом 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП) јер УНМИК није спровео ефикасну истрагу у вези са отмицом и нестанком г. Момира Миленковића.
- а) Подношење релевантних списа*
53. СПГС примећује да су сви доступни списи који се тичу истраге достављени Комисији.
54. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да поднесе било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, што посебно укључује

пружање докумената и информација релевантних за жалбу. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да треба да се извуку закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да им достави информације које има, без одговарајућег објашњења“ (видети предмет *Челикбилек против Турске*, бр. 27693/95, пресуда ЕСЉП од 31. маја 2005, § 56).

55. Комисија напомиње да је од УНМИК-а затражено да достави релевантне документе у вези са случајем. У одговору на захтев Комисије, упућен 5. августа 2013. године, УНМИК је навео да се достављање списка у вези са предметом може сматрати коначним.
56. Комисија такође напомиње да је правилно вођење истражних списка који се тичу кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истраге до њихове предаје, од суштинске важности за наставак таквих истрага те пропуст да се то предузме може покренути, сâм по себи, питања сходно члану 2. Комисија такође напомиње да УНМИК није доставио никакво објашњење о томе зашто документација може бити непотпуна, нити о томе који делови могу бити непотпуни.
57. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списка. Комисија ће стога проценити меритум жалбе на основу докумената који су јој доступни (у том смислу, видети предмет *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда ЕСЉП од 15. марта 2011, § 146).

b) Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2

58. Жалиоци наводе да УНМИК није спровео ефикасну истрагу отмице и нестанка г. Момира Миленковића.
59. Комисија напомиње да је позитивна обавеза истраживања нестанака широко прихваћена у међународном праву људских права макар од случаја Интерамеричког суда за људска права (ИАСЉП) *Веласкез-Родригез* (видети случај *Веласкез-Родригез против Хондураса*, пресуда ИАСЉП од 29. јула 1988, серија Ц бр. 4). Комитет за људска права Уједињених нација (КЉП) такође наводи да позитивна обавеза проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окрутног и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност особе), тумачено заједно са чланом 2(3) (право на ефикасан правни лек) МСГПП (видети Комитет за људска права при Уједињеним нацијама (КЉП), Општи коментар бр. 6, 30. април 1982, § 4; КЉП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13); видети такође, између осталог, КЉП, *Мухамед Ел Авани против Либијске Арапске Цамахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанака и убистава такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (А/Res/47/133, 18. децембар 1992.) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних арбитражних и преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995.). Важност обавезе је потврђена усвајањем Међународне конвенције за заштиту свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.

60. Да би се бавила тврдњама жалиоца, Комисија се осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЉП. Суд је сматрао да „Обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције 'да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији', имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени“ (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Мекен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЉП, *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998, § 86, Извештаји 1998-I; видети такође ЕСЉП, *Јасинкис против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убистава и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти или су непознати (видети ЕСЉП, *Колеви против Бугарске*, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191)
61. Европски суд за људска права је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен у § 43 изнад у тексту, при § 136).
62. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити подношење формалне жалбе или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004, § 310, видети такође ЕСЉП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005, § 210).
63. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да „истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу, пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 43 при § 191; видети такође ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све разумне кораке које могу да предузму да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти, или одговорна особа или особе, ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 62, при § 312; и *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 62, при § 212).
64. Конкретно, закључак истраге мора бити заснован на детаљној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност утврђивања околности случаја

и идентитет одговорних лица (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, наведен изнад у § 60, § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависи од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЈП, *Велсеа и Мазаре против Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105).

65. Посебно у погледу несталих особа које су касније пронађене мртве, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док су локација и судбина особе неизвесни, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЈП *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 63 изнад, при §46; у истом смислу, случај ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 43, при § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр. 2944/06 и остали, пресуда од 18. децембра 2012, § 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела ... Тиме се расветљава само један аспект судбине несталих лица и генерално остаје обавеза да се објасни нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починитељ незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, у § 63; у истом смислу случај *Варнава и остали против Турске*, предмет ЕСЈП [ВВ] наведен изнад у § 43, при § 145). Иако проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака жртве сами по себи могу представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, у § 63).
66. Што се тиче захтева за јавним надзором, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавне критике може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, блиски сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен у § 62 изнад, при §§ 311-314; *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 62, при §§ 211-214 и случајеве наведене у њему).“ ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скени и остали против Уједињеног Краљевства*, бр. 55721/07, пресуда од 7. јула 2011, § 167, ЕКЈП 2011).
- с) *Применљивост члана 2 на контекст Косова*
67. Комисија је свесна чињенице да су се отмица и нестанак г. Момира Миленковића догодили убрзо након распоређивања УНМИК-а на Косову одмах након оружаног сукоба, када су били распрострањени криминал, насиље и мањак безбедности.
68. Са своје стране, СПГС не оспорава да је УНМИК имао обавезу да истражи овај предмет сходно члану 2 ЕКЈП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене околности које се односе на косовски контекст и распоређивање УНМИК-а у првој фази његове мисије треба да буду узете у разматрање при процени питања да ли је ова истрага у сагласности са чланом 2 ЕКЈП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није

могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.

69. Комисија сматра да ово покреће два главна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК.
70. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЉП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај ХРАП, *Милогорић и остали*, бр. 38/08 и остали, мишљење од 24. марта 2011, § 44; случај *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; случај *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).
71. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на постконфликтне ситуације, укључујући оне у земљама бивше Југославије (видети, између осталих примера, случај ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 63 и случај ЕСЉП, *Јуларић против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011.). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује на „различите безбедносне околности, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЉП [Велико веће], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 66, при § 164; видети такође случај *Гулеч против Турске*, пресуда од 27. јула 1998, § 81, Извештаји 1998-IV; случај *Ерги против Турске*, пресуда од 28. јула 1998, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 62, при §§ 85-90, 309-320 и 326-330; случај *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 62, при §§ 180 и 210; ЕСЉП, случај *Канлибаши против Турске*, бр. 32444/96, пресуда 8. децембра 2005, §§ 39-51).
72. Суд је признао да „када до смрти [и нестанака] које треба истражити према члану 2 дође под околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и конкретна ограничења могу захтевати употребу мање ефикасних мера истраге или могу довести до одлагања истраге“ (видети случај ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад при §164; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 121). Суд је ипак закључио да „обавеза према члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у тешким безбедносним условима, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот (видети, између осталих примера, ЕСЉП, случај *Каја против Турске*, наведен у § 60 изнад, при §§ 86-92; ЕСЉП, случај *Ерги против Турске*, наведен изнад, при §§ 82-85; ЕСЉП [ВВ] *Танрикулу против Турске*, бр. 23763/94, пресуда од 8. јула

1999, §§ 101-110, ЕКЈП 1999-IV; ЕСЈП, *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005, §§ 156-166; ЕСЈП, случај *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 62, при §§ 215-224; ЕСЈП *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда од 26. јула 2007, §§ 158-165).

73. Слично томе, КЈП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЈП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 59, при § 1; КЈП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 22. априла 2009, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЈП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане истраге у вези са нестанцима и отмицама на Косову (видети КЈП, Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија), 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).
74. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, као што је описао СПГС, довеле до тога да од кључног значаја буде да УНМИК од самог почетка успостави окружење које погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут расподеле свеобухватне одговорности по питању надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје случајева међу службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир потребу за заштитом жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, случај *P.P. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда ЕСЈП од 4. децембра 2012, §§ 28-32), као и да се размотри нарочита рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЈП [ВВ], *Саргсиан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011, § 145; и ЕСЈП [ВВ], *Чигаров и остали против Јерменије*, бр. 13216/05, одлука од 14. децембра 2011, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када су полиција и правосудни систем на Косову описани као „функционалан“ и „одржив“ од стране Генералног секретара УН-а (видети § 21 изнад).
75. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЈП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988, § 53, Серија А, бр. 145-Б). Комисија се стога слаже са СПГС-ом да природа и степен разматрања да ли ефикасност истраге испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће утврдити, у погледу сваког предмета, да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражних активности на Косову.

d) Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету

76. Жалиоци наводе да су отмица и нестанак г. Момира Миленковића одмах пријављени МКЦК-у и УНМИК-у. Комисија напомиње да се у истражним списима наводи да је УНМИК сазнао за отмицу и нестанак у неком тренутку пре децембра 2004. године (видети § 33 горе у тексту).
77. У погледу конкретних околности везаних за овај случај, Комисија напомиње да је од самог почетка истраге било очигледних недостатака у њеном спровођењу. Међутим, у светлу горе описаних напомена у вези са њеном ограниченом временском надлежношћу Комисија подсећа да је она надлежна *ratione temporis* да процењује усклађеност истраге са чланом 2 ЕКЈП само у периоду после 23. априла 2005. године, разматрајући статус предмета тог датума (видети изнад у § 43). Период који је предмет разматрања завршава се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео одговорност у области управљања правдом (видети § 23 изнад).
78. Комисија напомиње да остаје нејасно ког датума је почела истрага у вези са отмицом и нестанком г. Момира Миленковића. Иако је УНМИК-у достављен извештај, из истражних списа је очигледно да је спроведена истражна активност, ако ју је уопште и било, недовољна. Изгледа да није учињен никакав покушај да се направи званичан запис изјаве сведока узетих од жалилаца или било ког комшије који је, по наводу првог жалиоца, био сведок отмице. У вези са изјавом коју је дала снаха није спроведена никаква активност праћења која је могла да обезбеди додатне правце истраге.
79. Такође се напомиње да, након што су сродници лица Ф. потврдили да су његови посмртни остаци пронађени и сахрањени, изгледа да нису учињени никакви покушаји да се повеже његова смрт са истрагом отмице г. Момира Миленковића, с обзиром на то да су двојица мушкараца одведена истовремено са исте локације.
80. На крају, изгледа да нису учињени никакви покушаји да се пронађе возило које је коришћено приликом отмице или могући правац у ком су отишли возило и особе које су биле у њему.
81. У погледу периода своје правне надлежности, почевши од 23. априла 2005. године, Комисија напомиње да не постоје докази да су предузети основни истражни кораци, попут покушаја да се идентификују могући сведоци који су видели отмицу г. Момира Миленковића и да се обави разговор са њима како би се лакше утврдило шта се десило са њим. Након тог критичног датума и даље је, дакле, постојао пропуст по питању спровођења неопходних истражних радњи, у складу са континуираном обавезом истраге (видети § 65 изнад), чиме је процена целе истраге доведена у временски период под надлежношћу Комисије.
82. Комисија такође сматра да је УНМИК, пошто лица одговорна за злочин нису била пронађена, имао обавезу да користи средства која су му на располагању како би редовно пратио напредак истраге да би био сигуран да ништа није занемарено и да је сваки нови доказ узет у разматрање, и како би обавестио сроднике г. Момира Миленковића о било каквим могућим новим траговима у истрази. Међутим, не постоји назнака да је предузето било које наведено испитивање.

83. Напокон, Комисија бележи изјаву СПГС-а да није било могуће да се пронађу нестала лица попут г. Момира Миленковића унутар доступног временског оквира и са расположивим ресурсима, што често доводи до тога да такви предмети добију статус предмета ниског приоритета. Комисија се слаже да у ситуацији када дође до масовног прилива потенцијалних кривичних пријава, а постоји ограничен капацитет за полицијске истраге на терену, одређивање приоритета представља један од начина одржавања нивоа ефикасности, када се решавају само озбиљни предмети са очигледним траговима. Међутим, Комисија сматра да би до такве категоризације истраге требало да дође тек након што буде предузет минимум могућих истражних активности и након што се прикупе и анализирају информације до којих се могло доћи. Приоритете не би требало правити у ситуацијама када постоји недостатак информација о околностима смрти или нестанка, нарочито када се они десе у средини очигледно опасној по живот и под сумњивим околностима. Заиста, овакво давање приоритета у околностима, како СПГС наводи, полицијских ротација са Косова (видети § 49 горе у тексту), наглашава потребу да се обезбеди детаљна истрага предмета и да се информације које се тичу предмета правилно пренесу накнадним истражитељима.
84. Насупрот томе, недостатак тренутне реакције од стране полиције УНМИК-а могао је да укаже починиоцима на то да надлежни органи нису могли, или да нису били вољни, да истраже такве кривичне поступке. Такав став надлежних органа према најозбиљнијим злочинима у било ком друштву, а нарочито у околностима након сукоба, неминовно ствара културу некажњивости међу починиоцима злочина и може само да доведе до погоршања ситуације. Проблеми са којима се УНМИК сусрео на почетку своје мисије, који су размотрени изнад, не оправдавају такву неактивност, било на почетку или касније.
85. Комисија стога сматра да, узимајући у обзир околности из овог предмета, УНМИК није предузео све разумне кораке како би идентификовао починиоце и привео их лицу правде. У том погледу, Комисија сматра да истрага није била одговарајућа и није била усклађена са захтевима брзине, експедитивности и ефикасности (видети изнад), као што то налаже члан 2.
86. Што се тиче захтева за јавну критику, Комисија подсећа да члан 2 такође предвиђа да у свим случајевима жртвин сродник мора да буде укључен у истрагу у мери која је неопходна за очување његовог или њеног легитимног интереса (видети ЕСЉП [ВВ], *Тахсин Акар против Турске*, бр. 26307/95, пресуда од 8. априла 2004, § 226, ЕКЉП 2004-III; ЕСЉП, *Таниш против Турске*, бр. 65899/01, пресуда од 2. августа 2005. године, § 204, ЕКЉП 2005- VIII).
87. Комисија напомиње одсуство било каквог забележеног састанка између УНМИК-а и жалилаца на коме би их обавестио о статусу истраге или даљим корацима који би могли да се предузму по питању предмета. До овог је дошло упркос чињеници да је први жалилац изјавила да је већ пријавила случај сваком новом тиму УНМИК-ових полицијских службеника који су преузимали одговорност за истрагу таквих предмета. Комисија стога сматра да породица жалилаца није имала приступ истрази како то налаже члан 2.

88. У светлу мана и недостатака који су горе описани, Комисија закључује да УНМИК није спровео адекватну и ефикасну истрагу отмице и нестанка г. Момира Миленковића. У складу с тим, постојало је кршење члана 2 ЕКЉП, односно, његовог процедуралног аспекта.

Б. Наводно кршење члана 3 ЕКЉП

89. Комисија сматра да се жалиоци позивају, у суштини, на повреду права на забрану нечовечног или понижавајућег поступања, загарантованог чланом 3 ЕКЉП.

1. Опсег разматрања Комисије

90. Комисија ће размотрити наводе сходно члану 3 ЕКЉП, примењујући исти опсег разматрања који је предвиђен чланом 2 (видети §§ 38-43 горе у тексту).

91. Комисија подсећа да је Европски суд за људска права закључио у много наврата да ситуација принудног нестанка покреће повреду члана 3 у погледу блиских сродника жртве. Суд наглашава да, у вези са чланом 3, „суштина те повреде не лежи толико у чињеници да је члан породице „нестао“, већ се односи на реакције и ставове надлежних органа на насталу ситуацију након што им је предочена“ (видети нпр. ЕСЉП (Велико веће), *Чакићи против Турске*, бр. 23657/94, пресуда од 8. јула 1999, § 98, *ЕКЉП*, 1999-IV; ЕСЉП (Велико веће), *Кипар против Турске*, бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 156, *ЕКЉП*, 2001-IV; ЕСЉП, *Орхан против Турске*, бр. 25656/94, пресуда од 18. јуна 2002, § 358; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, наведен изнад у § 72, при § 139; ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 6762, при § 74; ЕСЉП, *Алпату Исраилова против Русије*, бр. 15438/05, пресуда од 14. марта 2013, § 69; видети такође ХРАП, *Здравковић*, бр. 46/08, одлука од 17. априла 2009, § 41). „Сродник може тврдити да је директна жртва понашања надлежних органа поготово у погледу тих реакција и ставова“ (видети, између осталих, ЕСЉП, *Ер и остали против Турске*, бр. 23016/04, пресуда од 31. јула 2012, § 94).

92. На крају, када се ради о душевној патњи изазваној реакцијама надлежних органа на нестанак, наводна повреда је у супротности са материјалним елементом члана 3 ЕКЉП, а не процедуралним елементом, као што је случај у погледу члана 2 (ЕСЉП, *Гелајев против Русије*, бр. 20216/07, пресуда од 15. јула 2010, §§ 147-148).

2. Поднесци страна

93. Жалиоци наводе да су недостатак информација и неизвесност у погледу отмице и нестанка г. Момира Миленковића, нарочито због пропуста УНМИК-а да ваљано истражи његову отмицу и нестанак, проузроковали душевну патњу њима и њиховој породици.

94. На ступњу прихватљивости, СПГС не нуди додатне аргументе везане за повреду члана 3 ЕКЉП осим што подсећа Комисију да таква повреда „не почива на чињеници нестанка, већ се тиче реакција надлежних органа и њихових ставова у односу на нестанак након што им се исти предочи“.

95. СПГС не доставља додатне поднеске на ступњу меритума предмета.

3. Процена Комисије

a) Општа начела која се тичу обавезе сходно члану 3

96. Као и члан 2, члан 3 ЕКЉП обухвата једну од основних вредности у демократским друштвима (ЕСЉП, *Талат Тене против Турске*, бр. 31247/96, од 21. децембра 2004, § 47; ЕСЉП (Велико веће), *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, *ЕКЉП*, 2004-VII, § 424). Као што то потврђује апсолутни карактер који члан 15 § 2 ЕКЉП даје забрани мучења и нечовечног и понижавајућег поступања, та забрана се примењује чак и у најтежим околностима.
97. Наводећи општа начела применљива на ситуације у којима је наводно дошло до кршења обавезе сходно члану 3 ЕКЉП, Комисија напомиње да феномен нестанка представља сложен облик кршења људских права који се мора разумети и са којим се мора суочити на интегралан начин (видети случај ИАСЉП, *Веласкез Родригез против Хондураса*, наведен изнад у § 59, при § 150).
98. Комисија примећује да се обавеза сходно члану 3 ЕКЉП разликује од процедуралне обавезе надлежних органа сходно члану 2. Док се потоњом од надлежних органа захтева да предузму одређене правне радње које могу довести до идентификације и кажњавања одговорних лица, прва поменута обавеза је општија, више је хуманитарног карактера и односи се на реакцију надлежних органа на патњу сродника лица која су нестала или су убијена.
99. КЉП такође препознаје нестанке као озбиљно кршење људских права. У својој одлуци од 21. јула 1983. године, у предмету *Квинтерос против Уругваја*, Комитет је навео да нестаници представљају озбиљна кршења права сродника несталог лица, који пате услед душевног бола који траје све док траје неизвесност у погледу судбине њихових вољених, често и више година (видети КЉП, Саопштење бр. 107/1981, У. Н. док. СГПП/Ц/ОП/2 при 138 (1990), § 14). Поред тога, у својој одлуци од 15. јула 1994. у предмету *Мохика против Доминиканске Републике*, КЉП је сматрао да је „нестанак лица нераскидиво повезан са поступањем које представља повреду члана 7 [Споразума]“, којим се такође забрањује мучење, нечовечно или понижавајуће поступање и кажњавање (видети КЉП, Саопштење бр. 449/1991, У. Н. док. СГПП/Ц/51/Д/449/1991 (1994), § 5.7).
100. По питању тога да ли се чланови породице нестале особе могу сматрати жртвама поступања које је супротно члану 3 ЕКЉП, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права и на своју сопствену судску праксу. Европски суд прихвата такву могућност, што зависи од постојања „нарочитих чинилаца који доводе до тога да патња коју преживљава [члан породице] добије димензију и одлике различите од емоционалне туге каква се може сматрати неизбежном код особа које су у сродству са жртвом тешког кршења људских права“. Суд даље сматра да „у пресудне елементе спадају непосредност крвог сродства, конкретне околности везане за породични однос, мера у којој је члан породице био сведок предметних догађаја, ангажованост члана породице у покушају да прикупи информације о несталој особи и начин на који су надлежни органи одговорили на такво распитивање“ (видети ЕСЉП, *Бајасајева и остали против Русије*, бр. 15441/05 и

20731/04, пресуда од 28. маја 2009, § 159; ЕСЈП, случај *Ерзи и остали против Турске*, наведен изнад у § 71, при § 94).

101. Комисија напомиње да, при процени емоционалне патње жртава, Европски суд такође разматра следеће околности: трајање самог нестанка и периода током којег није било информација о судбини несталога лица и истражи коју воде надлежни органи; изостанак било какве „смислене“ акције надлежних органа, упркос чињеници да су им се жалиоци обратили како би пријавили нестанак свог сродника и поделио са њима информације које имају; изостанак могућег објашњења или информација о судбини несталога сродника упркос личним или писменим упитима упућеним званичним органима (видети, између осталих предмета, ЕСЈП, *Ерзи и остали против Турске*, наведен изнад у § 71, при § 96; ЕСЈП, *Османоглу против Турске*, бр. 48804/99, пресуда од 24. јануара 2008, § 97). Још један фактор који доводи до утврђивања повреде члана 3 ЕКЈП јесте континуирана природа психолошке патње жртве нестанка (ЕСЈП, *Салакхов и Исламова против Украјине*, бр. 28005/08, пресуда од 14. марта 2013. године, § 201).

102. КЈП је такође разматрао то питање и препознао чланове породица несталих лица као жртве повреде члана 7 Споразума: родитеље (*Бушерф против Алжира*, Саопштење бр. 1196/2003, разматрања од 30. марта 2006, § 9.7, СГПП/Ц/86/Д/1196/2003), децу (*Зарзи против Алжира*, Саопштење бр. 1780/2008, разматрања од 22. марта 2011, § 7.6, СГПП/Ц/101/Д/1780/2008), браћу и сестре (*Ел Абани против Либијске Арапске Цамахирије*, Саопштење бр. 1640/2007, разматрања од 26. јула 2010, § 7.5, СГПП/Ц/99/Д/1640/2007), супружнике (*Бусруал против Алжира*, Саопштење бр. 992/2001, разматрања од 30. марта 2006, § 9.8, СГПП/Ц/86/Д/992/2001), тетке/тече, ујне/ујаке, стрине/стричеве (*Беназиза против Алжира*, разматрања од 26. јула 2010, § 9.4, СГПП/Ц/99/Д/1588/2007) (*Башаша против Либијске Арапске Цамахирије*, разматрања од 20. октобра 2010, § 7.2, СГПП/Ц/100/Д/1776/2008). Комитет оправдава овако широко разумевање статуса жртве због патње и бола који су начињени члановима породица нестанком особе, који су често појачани недовољним напорима надлежних органа да истраже нестанак како би установили судбину жртве и извели починиоце пред лице правде (*Абуседра против Либијске Арапске Цамахирије*, Саопштење бр. 1751/2008, разматрања од 25. октобра 2010, § 7.5, СГПП/Ц/100/Д/1751/2008). У случају *Амиров против Руске Федерације*, Комитет је приметио да „без жеље да наведе све околности индиректног стварања жртава, Комитет сматра да пропуст државе као стране која је одговорна за спровођење обавеза истраживања и разјашњавања околности злочина који је претрпела директна жртва обично може представљати фактор. Додатни фактори могу бити неопходни. У овом случају, Комитет напомиње ужасне услове у којима је аутор пронашао осакаћене посмртне остатке своје супруге (...), након одуговлачених, спорадичних мера које су предузете како би се истражиле околности које су довеле до горепомнутих закључака о постојању повреда чланова 6 и 7, тумачених заједно са чланом 2, ставом 3. Комитет сматра да, узете у обзир заједно, околности захтевају да Комитет закључи да су и права аутора сходно члану 7 такође прекршена“ (*Амиров против Руске Федерације*, Саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 2. априла 2009, § 11.7, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006).

103. Комисија такође узима у обзир да је Европски суд за људска права утврдио да се његова анализа реакције надлежних органа „не ограничава на било коју одређену

манифестацију ставова надлежних органа, изоловане инциденте или процедуралне поступке; напротив, Суд даје општу и дуготрајну процену начина на који су надлежни органи тужене Државе реаговали на упите подносиоца жалбе“ (видети ЕСЈП, *Јановијец и остали против Русије*, бр. 55508/07 и 29520/09, пресуда од 16. априла 2012. године, § 152).

104. У том погледу, став Европског суда је да би закључци сходно процедуралном проширењу члана 2 такође били директно релевантни при разматрању постојања повреде члана 3 (видети ЕСЈП, *Басајева и остали против Русије*, бр. 15441/05 и 20731/04, пресуда од 28. маја 2009, § 109; ЕСЈП, *Гелајев против Русије*, бр. 20216/07, пресуда од 15. јула 2010, § 147; ЕСЈП, *Базоркина против Русије*, предмет наведен изнад у § 72, при § 140).

105. Комисија примећује да је Европски суд већ установио повреде члана 3 ЕКЈП у погледу нестанка где је закључено да је сама Држава одговорна за отмицу (видети ЕСЈП, *Лулујев и остали против Русије*, бр. 69480/01, пресуда од 9. новембра 2006, §§ 117-118; ЕСЈП, *Кукајев против Русије*, бр. 29361/02, пресуда од 15. новембра 2007, §§ 107-110). Међутим, супротно томе, у случају који Комисија разматра, УНМИК ни на који начин није умешан у сам нестанак и УНМИК се не може сматрати одговорним за душевну патњу подносиоца жалбе која јој је узрокована почињеним злочином.

106. Комисија узима у обзир да је, у изостанку закључка о одговорности Државе за нестанак, Европски суд пресудио да није убеђен да је понашање надлежних органа, иако немарно у довољној мери да представља кршење члана 2 у његовом процедуралном аспекту, могло само по себи изазвати душевну патњу подносиоца жалбе већу од минималног нивоа јачине који је неопходан да би се сматрало да поступање лежи унутар опсега члана 3 (видети, између осталих случајева, ЕСЈП, *Товсултанова против Русије*, бр. 26974/06, пресуда од 17. јуна 2010, § 104; ЕСЈП, *Шафијева против Русије*, бр. 49379/09, пресуда од 3. маја 2012, § 103).

б) Применљивост члана 3 на контекст Косова

107. У погледу применљивости горенаведених стандарда на контекст Косова, Комисија се прво позива на своје разматрање истог питања у вези са чланом 2, наведено горе у тексту (видети §§ 67 - 75 горе у тексту).

108. Комисија понавља да систем за спровођење закона који добро функционише треба да узме у обзир заштиту потреба жртава и сведока, као и да размотри посебну рањивост расељених лица у пост-конфликтним ситуацијама. Комисија је већ размотрила чињеницу да је Генерални секретар УН-а 2003. године описао систем полиције и правде на Косову као „функционалан“ и „одржив“ (видети § 21 горе у тексту).

109. Комисија поново напомиње да неће размотрити релевантну праксу нити наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у односу на њихову конкретну примену на дотичну жалбу, узимајући у обзир конкретне околности случаја.

110. Из тих разлога, Комисија сматра да мора да установи, у вези са сваким случајем, да ли би став и реакције УНМИК-ових органа на сам нестанак и на захтевање информација

од стране жалилаца у вези са судбином њихових сродника и кривичном истрагом представљали повреду обавезе сходно члану 3, имајући у виду реалну ситуацију на Косову у релевантно време.

в) Усаглашеност са чланом 3 у овом предмету

111. У оквиру ових догађаја, Комисија у овом случају примећује одређен број фактора који, узети заједно у разматрање, покрећу питање повреде члана 3 ЕКЉП.

112. У погледу околности везаних за овај предмет, Комисија напомиње да су жалиоци супруга, кћерка и синови жртве. Сходно томе, Комисија не сумња да су они заиста претрпели тешку душевну патњу након отмице и нестанка г. Момира Миленковића.

113. Комисија примећује да органи УНМИК-а ниједном нису контактирали жалиоце. Заиста, у својим коментарима СПГС наводи да је изостанак активности по овом предмету делимично последица недостатка било какве материјалне информације добијене од стране једног од жалилаца, Љиљане Миленковић (видети § 50 горе у тексту). До тога је дошло упркос чињеници да је жалилац полицији УНМИК-а редовно пријављивала отмицу и нестанак. Комисија понавља да, са становишта члана 3, она сме да разматра реакције и ставове УНМИК-а према жалиоцима у целисти.

114. Изводећи закључке из пропуста УНМИК-а да достави комплетан истражни спис (§ 53 горе у тексту) или да пружи могуће објашњење за изостанак редовног контакта са жалиоцима или информације о кривичној истрази отмице и нестанка г. Момира Миленковића, Комисија сматра да је ова ситуација, која се наставила током периода временске надлежности Комисије, изазвала озбиљну неизвесност у вези са његовом судбином и статусом истраге.

115. У светлу горенаведеног, Комисија закључује да су жалиоци трпели тешку патњу и бол током продуженог и дуготрајног временског периода због начина на који су се органи УНМИК-а бавили њиховим жалбама и због немогућности да сазнају шта се десило г. Момиру Миленковићу. У том погледу је очигледно да, у било којој ситуацији, бол породице која мора да живи у неизвесности у вези са судбином блиског члана породице мора бити неподношљив.

116. Из горенаведених разлога, Комисија закључује да је својим поступцима УНМИК допринео болу и душевној патњи жалилаца чиме је дошло до повреде члана 3 ЕКЉП.

V. ЗАКЉУЧНИ КОМЕНТАРИ И ПРЕПОРУКЕ

117. У светлу закључака Комисије о овом предмету, Комисија је мишљења да је потребан неки облик накнаде.

118. Комисија напомиње да принудни нестанци и самовољне егзекуције представљају озбиљна кршења људских права која се морају истражити и судски процесуирати под било каквим околностима. Комисија такође напомиње да је УНМИК, као територијална управа на Косову од 1999. године до 2008. године, имао примарну одговорност да ефикасно истражи и кривично гони лица одговорна за убиства, отмице

и нестанке у околностима опасним по живот. Његов пропуст да то учини представља даље озбиљно кршење права жртве и њених сродника, поготово права на утврђивање чињеница.

119. Комисија истиче забринутост самог СПГС-а да су неадекватна средства, поготово на почетку УНМИК-ове мисије, довела до тога да испуњавање УНМИК-ових обавеза у погледу људских права буде тешко достигну.
120. Уобичајено би била одговорност УНМИК-а да предузме одговарајуће мере како би стао на крај запаженом кршењу права и, колико је то могуће, исправио последице истог. Међутим, као што је Комисија напоменула горе у тексту (видети § 23), одговорност УНМИК-а која се тиче судства на Косову завршила се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео потпуну радну контролу у области владавине права. УНМИК стога није више у позицији да предузима мере које ће имати директан утицај на истраге које су још увек на чекању пред ЕУЛЕКС-ом или локалним властима. Такође, након проглашења независности од стране Привремених институција самоуправе Косова 17. фебруара 2008. године и касније, ступањем на снагу косовског устава 15. јуна 2008. године, УНМИК је престао да обавља извршне функције на Косову и та чињеница је ограничила његову могућност да пружи пуну и ефикасну репарацију за извршену повреду права, како је то прописано утврђеним начелима међународног права о људским правима.
121. Комисија сматра да ова чињенична ситуација не ослобађа УНМИК од одговорности да исправи, што је могуће више, последице кршења права за која је одговоран.

У погледу жалилаца и предмета, Комисија сматра прикладним да УНМИК:

- У складу са судском праксом Европског суда за људска права у вези са ситуацијама ограничене надлежности државе (видети ЕСЉП (Велико веће), *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, *ЕКЉП*, 2004-VII, § 333; ЕСЉП, *Ал-Садун и Муфди против Уједињеног Краљевства*, бр. 61498/08, пресуда од 2. марта 2010, § 171; ЕСЉП (Велико веће), *Катан и остали против Молдавије и Русије*, бр. 43370/04, 8252/05 и 18454/06, пресуда од 19. октобра 2012, § 109), мора тежити томе да, уз сва дипломатска средства која су му доступна у односу на ЕУЛЕКС и косовске власти, добије уверавања да ће истраге које се односе на случај који се овом приликом разматра бити настављене у складу са захтевима ефикасне истраге предвиђеним чланом 2, да ће се утврдити околности везане за отмицу и нестанак г. Момира Миленковића и да ће починиоци бити изведени пред лице правде. Жалиоци и/или други блиски сродници треба да буду обавештени о том поступку и да добију увид у релевантну документацију, уколико је потребно;

- Јавно призна, у разумном року, одговорност у вези са пропустом УНМИК-а да адекватно истражи отмицу и нестанак г. Момира Миленковића, као и са патњом и душевним болом до којих је касније дошло и јавно се извини жалиоцима и њиховој породици у вези са тим;

- Предузме одговарајуће кораке за исплату адекватне надокнаде жалиоцима за моралну штету коју су претрпели због УНМИК-овог пропуста да спроведе ефикасну

истрагу, као и за патњу и душевни бол које су жалиоци претрпели услед понашања УНМИК-а.

Комисија такође сматра да је прикладно да УНМИК:

- У складу са Резолуцијом Генералне скупштине УН-а о „Основним начелима и смерницама у вези са правом на правни лек и репарацију за жртве грубог кршења међународног права које се тиче људских права и озбиљног кршења међународног хуманитарног права“ (А/Res/60/147, 21. март 2006. године), предузме одговарајуће кораке, путем других институција повезаних са УН-ом које раде на Косову, домаћих органа и невладиних организација, ради остваривања потпуног и свеобухватног програма репарације, укључујући реституцију, компензацију, рехабилитацију, сатисфакцију и гаранцију да се тако нешто неће поновити, за жртве из свих заједница које су претрпеле озбиљне повреде људских права током и након сукоба на Косову;

- Предузме одговарајуће кораке код надлежних органа Уједињених нација, укључујући Генералног секретара УН-а, ка додељивању одговарајућих људских и финансијских ресурса како би се осигурало да Уједињене нације увек поштују стандарде међународних људских права, укључујући и ситуације када обављају административне и извршне функције на некој територији, и да обезбеди ефикасно и независно надгледање;

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;

2. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА МАТЕРИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 3 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;

3. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:

а. ТРАЖИ ОД ЕУЛЕКСА И ДРУГИХ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ ОСИГУРАЛИ ДА СЕ КРИВИЧНА ИСТРАГА У ВЕЗИ СА ОТМИЦОМ И НЕСТАНКОМ Г. МОМИРА МИЛЕНКОВИЋА НАСТАВИ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 2 ЕКЉП И ДА ПОЧИНИОЦИ БУДУ ИЗВЕДЕНИ ПРЕД ЛИЦЕ ПРАВДЕ;

б. ЈАВНО ПРИЗНА ОДГОВОРНОСТ ЗА СВОЈ ПРОПУСТ ДА СПРОВЕДЕ ЕФИКАСНУ ИСТРАГУ У ВЕЗИ СА ОТМИЦОМ И НЕСТАНКОМ Г. МОМИРА МИЛЕНКОВИЋА, КАО И ЗА ПАТЊУ И ДУШЕВНИ БОЛ ДО КОЈИХ ЈЕ ДОШЛО И ЈАВНО СЕ ИЗВИНИ ЖАЛИОЦИМА;

- в. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ ЗА ИСПЛАТУ ОДГОВАРАЈУЋЕ НАДОКНАДЕ ЖАЛИОЦИМА ЗА ПРЕТРПЉЕНУ МОРАЛНУ ШТЕТУ У ВЕЗИ СА УСТАНОВЉЕНИМ ПОВРЕДАМА ЧЛАНА 2 И ЧЛАНА 3 ЕКЉП.**
- г. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КА ОСТВАРИВАЊУ ПОТПУНОГ И СВЕОБУХВАТНОГ ПРОГРАМА РЕПАРАЦИЈЕ;**
- д. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА КАО ГАРАНЦИЈУ ДА СЕ ИСТА СИТУАЦИЈА НЕЋЕ ПОНОВИТИ;**
- е. ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦЕ И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Данијел Трап
Заменик извршног службеника

Марек НОВИЦКИ
Председавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

ЦЈКИ – Централна јединица за кривичну истрагу
СГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ – Савезна Република Југославија
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
МоР – Меморандум о разумевању
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
РИЈ – Регионална истражна јединица
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УН – Уједињене нације
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена управа мисије Уједињених нација на Косову
КПИЖ – Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина